

NOONG 1918, MAY TERIBLENG KARAMDAMAN ANG TUMIRA SA MUNDO,
ANG PINAKA-NAKAKAMATAY NA KARAMDAMAN SA MODERNONG
KASAYSAYAN. ANG KARAMDAMAN AY TRANGKASO, NGUNIT ITO AY...

Hindi Ordinaryong Trangkaso

NASA ISYU RING ITO:
PAANO KA
MAKAPAGHAHANDA SA
KASALUKUYANG BANTANG
PANDEMIC

Siya ay ang iyong
tiyo-lolo na si
Arturo.

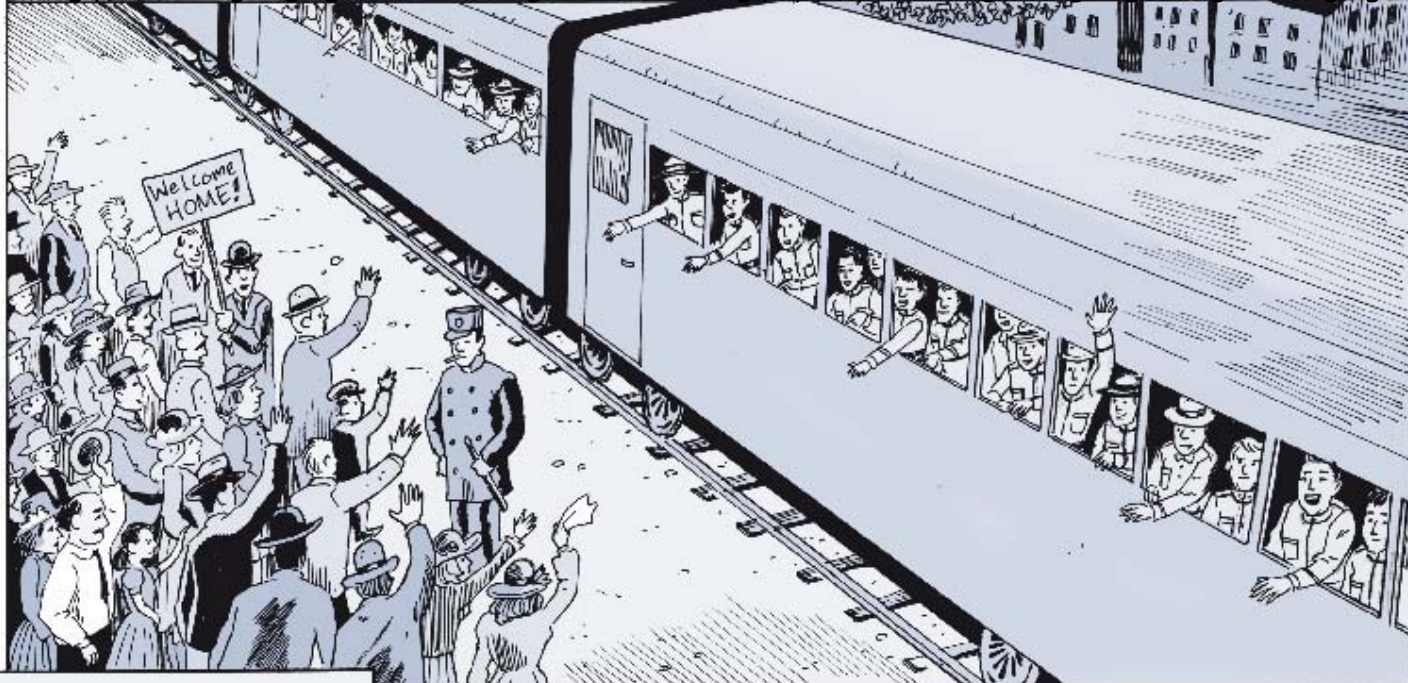
Namatay siya nung
may epidemya na
Trangkasong Espanyo

sabi nila ay lubos itong
ikinalungkot ng inyong Lelang
Maria.

Pero mukhang napakabata
pa niya. Ano ang nangyari?

Nung panahon ng taglagas (autumn) ng 1918, mukhang papatapos na ang unang Digmaang Pandaigdig...

Para sa ating pamilya, umaayos ang takbo ng buhay.

Ang sarap maka-uwi muli, Maria, kahit na ibig sabihin nito ay tutulong ako kina Inay at Itay sa tindahan.

Mahal ng lahat si Arturo.

Natutuwa kami at nakabalik ka na, sundalo!

Salamat, Max!

Ngunit biglang-bigla ay magbabago ang ihip ng panahon.

Sabi ni Tiya Eva, ang mga tao sa Philadelphia ay namamatay dahil sa trangkaso.

Makalipas ang ilang linggo, umabot ang trangkaso sa kanila at ang lelang mo ang unang nagkasakit.

Siya ay nagdedeliryo. Aalagaan ko siya. Arturo, ikaw na ang tumao sa tindahan.

Sa isang iglap, biglang bumaliktad ang kanilang mundo.

Nung nagkasakit ang kaniyang ina, inalagaan siya at si Maria ni Arturo.

Arturo, wala na tayong makuhanang nars. Karamihan sa aming mga doktor at nars ay may-sakit at napakadaming tao rin ang may-sakit.

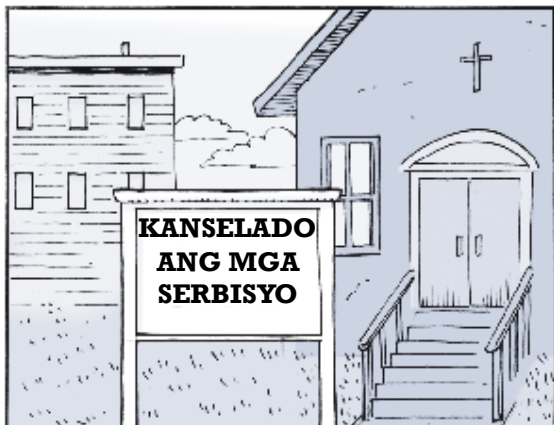
Hindi rin mabuti ang kalagayan sa tindahan. Pasensiya na po. Wala po kaming natatanggap na paninda.

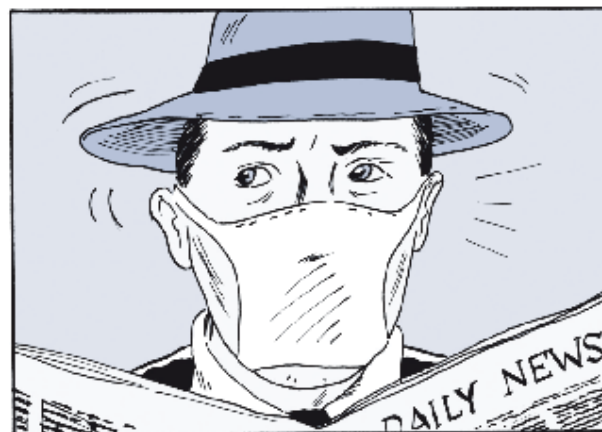
Ang buong lungsod ay nagdurusa.

Sa kabutihang palad, si Maria at ang kaniyang ina ay nagsimulang gumaling matapos ang ilang linggo.

Ngunit hindi pa rin ligtas ang pamilya.

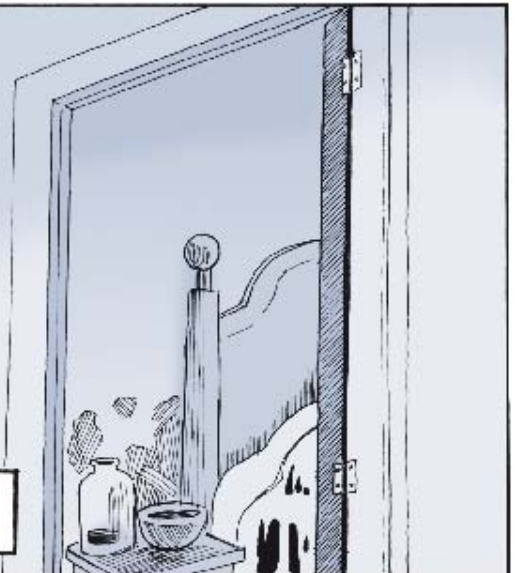

Katulad ng maraming batang nasa edad na, biglang lumala ang sakit ni Arturo.

Namatay siya

kinabukasan.

Napakasakit nito para sa lahat.

Paumanhin po.
Naubusan na po kami
ng ataul.

Hindi na po kami muna nagmimisa
para sa namatay o nagdaraos
ng anumang pagpupulong kung
saan maaaring magkahawaan ng
anumang klase ng trangkaso.

Si Maria ang pinakanasaktan.

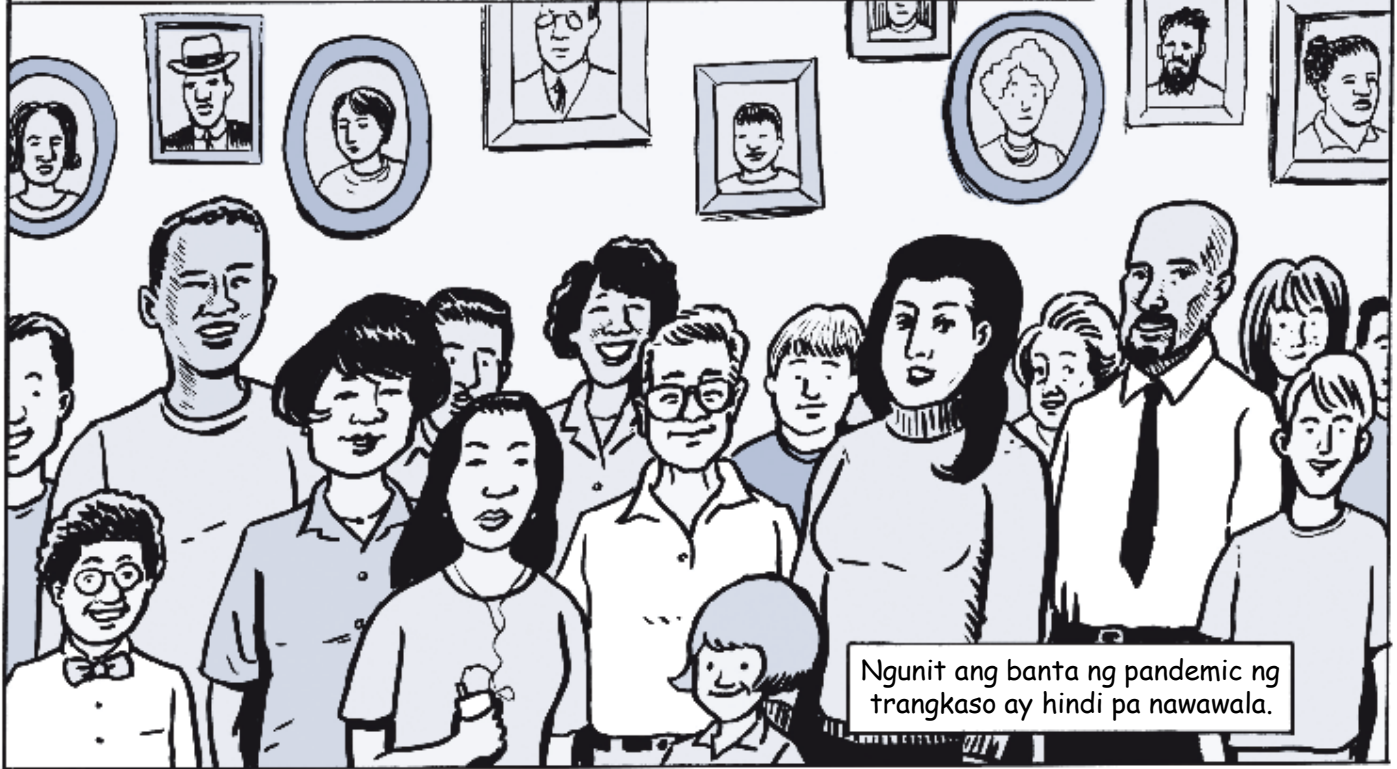
Napakaraming tao ang namatay. 50 milyong katao
ang namatay sa pandemic sa buong mundo, 675,000 sa
Estados Unidos.

Napakarami ang
namatay ngunit ang
karamihan ay naligtas.

Si Maria-ang
iyong lelang-ay
nakaligtas.

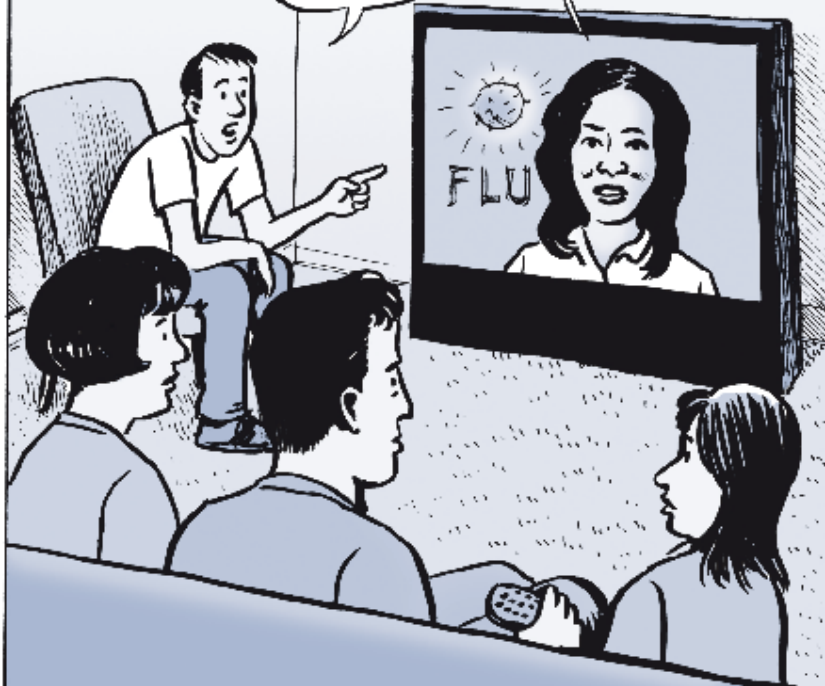
"Lahat tayo ay apo ng mga nakaligtas sa 1918 na pandemic."

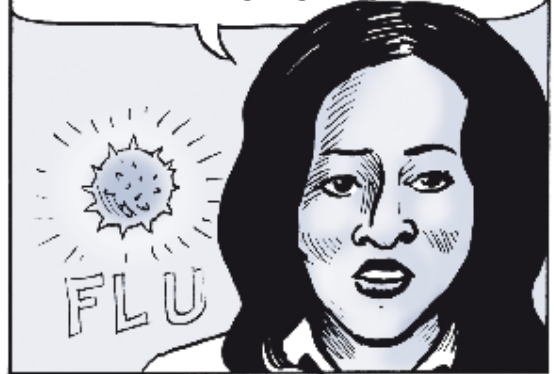
LATER:

"...nababahala ang mga eksperto sa kalusugan na mayroong bagong mikrobyo ng trangkaso na maaaring magsimula ng pandemic."

Inay!

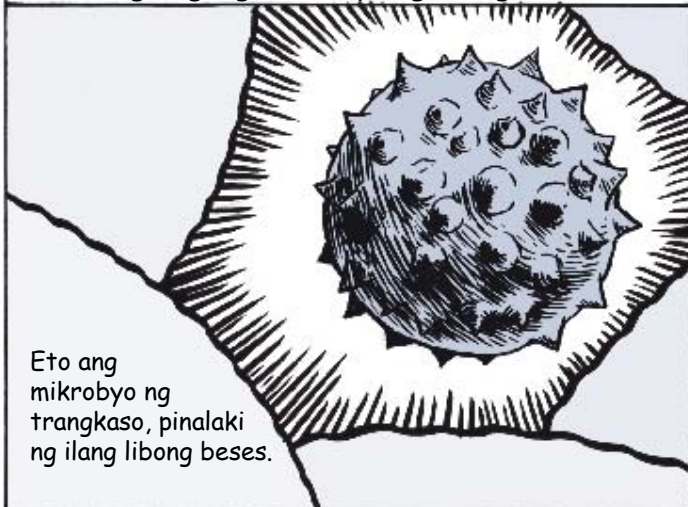
"Ang pandemic na trangkaso ay naiiba sa trangkaso na lumalabas tuwing taglamig."

Ito ay dulot ng bagong mikrobyo na hindi pa nararanasan ng katawan ng tao."

Ang mga katawan natin ay mahihirapang labanan ang bagong mikrobyo ng trangkaso.

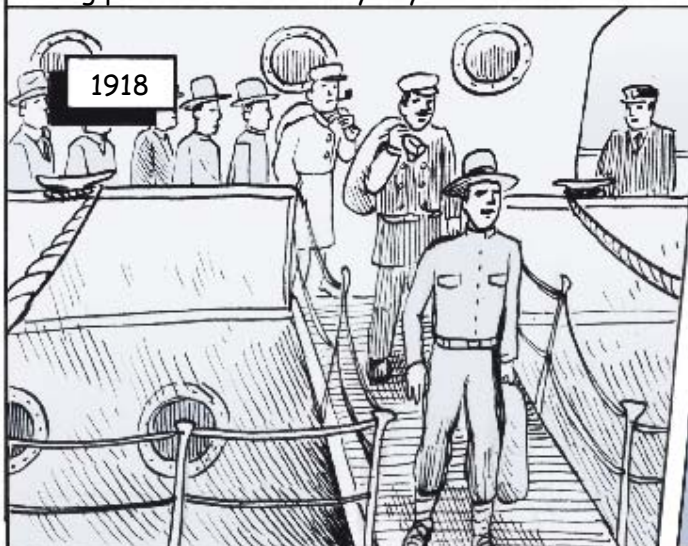

Eto ang mikrobyo ng trangkaso, pinalaki ng ilang libong beses.

Hindi katulad ng trangkasonag pan-taglamig, walang iniksiyon laban sa pandemic na trangkaso sa ngayon.

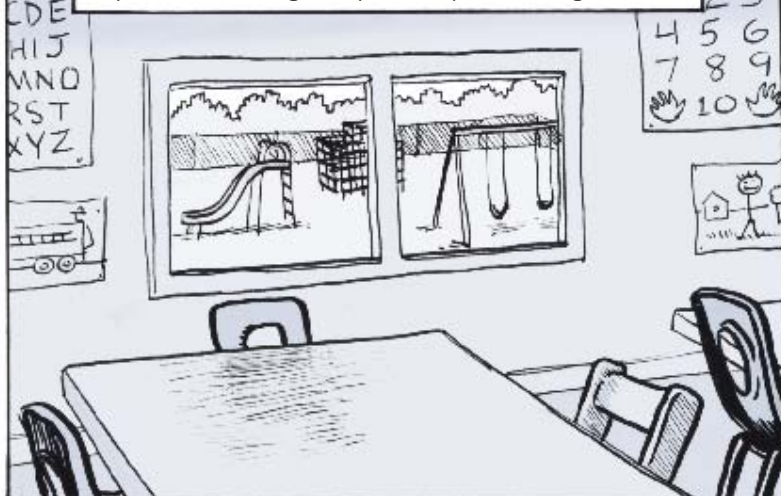
Ang pandemic na mikrobyo ay mabilis na makakahawa sa pamamagitan ng kontak sa pagitan ng mga tao.

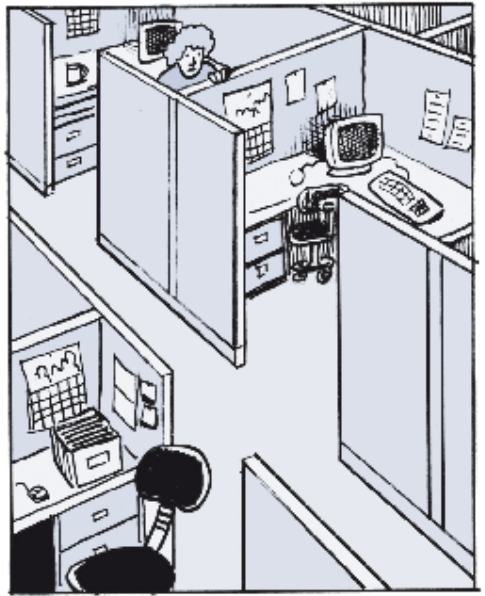
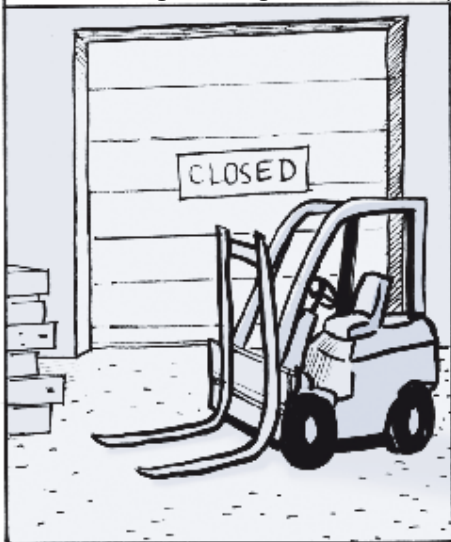
Ang pandemic na trangkaso ay kakalat sa lahat ng sulok ng mundo. Saan man, araw-araw ay magbabago ang buhay.

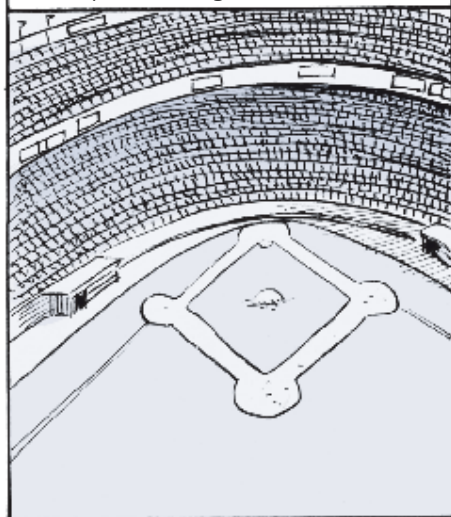
Upang mapabagal ang pagkalat ng sakit, ang mga paaralan at mga daycare ay maaaring isara.

Maraming tao ang hindi makakapagtrabaho.

Ang mga pampublikong kaganapan ay maaaring kanselahin.

Maaaring mahirap makakuha ng alagang medikal.

Si Dr. Van ay may sakit rin. Hindi ko alam kung paano tayo makakahabol.

Ngunit karamihan sa mga pasyenteng may trangkaso ay maaaring alagaan sa bahay.

Maaaring hindi ito maging kasinglala nung 1918. May dalawang hindi gaanong kalala na pandemic ang naganap nung 1957 at 1968.

Ngunit kahit na hindi ito ganun kalala, kailangan ay handa tayo.

Maging handang manatili sa bahay ng isa man lamang na linggo.*

*Pinaka-maigsi, dahil ang pandemic ay maaaring magtagal ng ilang linggo hanggang ilang buwan.

Mag-imbak ng mga kagamitang pangkalusugan at pang-medikal

Desisyunan kung sino ang mag-aalaga sa mga bata kung magsasara ang mga paaralan.

Planuhin kung paano ka makakapagtrabaho mula sa bahay, kung posible.

Maging handa na tumulong sa mga kapitbahay sa panahon ng pandemic.

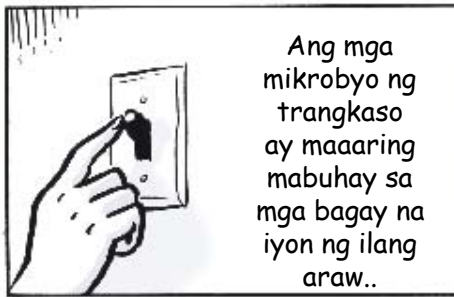
Puksain ang mga mikrobyo ng trangkaso. Ito ay kumakalat kapag ang mga tao ay umuubo o bumabahing.

O kung ang mga kamay na may mikrobyo ng trangkaso...

ay maglipat nito sa ibang bagay.

Ang mga mikrobyo ng trangkaso ay maaaring mabuhay sa mga bagay na iyon ng ilang araw..

Ang paghuhugas ng kamay ng madalas ay ang pinakamabuting paraan ng proteksiyon.

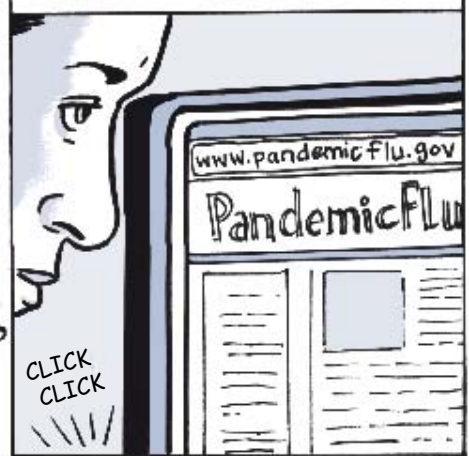
Gumamit ng hand sanitizer (panlinis ng kamay na may alkohol) kung wala kayong tubig at sabon.

Puksain ang mga mikrobyo ng trangkaso sa pamamagitan ng pagtakip ng inyong pag-ubo at pagbahing.

Malaman ang higit pa tungkol sa pandemic na trangkaso mula sa kagawarang ng kalusugan niyo o mula sa website na ito.

Walang nakaka-alam kung kailan magkakaroon ng pandemic, di ba?

Oo. Ngunit kung ngayon pa lamang ay handa na tayo, mas malalagpasan natin ang pandemic kapag dumating ito.

At alalahanin mo, karamihan ng mga tao ay makakaligtas kahit na sa masamang pandemic, katulad ng iyong lelang Maria.

Talahuluganan:

Trangkaso: sakit ng ilong, lalamunan at baga na dulot ng mikrobyong trangkaso. Ang trangkaso ay nakakahawa.

Pandemic: karamdaman na nagsisimula sa isang lugar at kumakalat sa buong mundo.

Mikrobyo: klase ng virus na pinagmumulan ng mga sakit katulad ng simpleng sipon o iilang malalang karamdaman. Ang mga antibiotic ay hindi tumatalab sa mga mikrobyo.

Pagpapasalamat

Ginawa ng Public Health – Seattle & King County Advanced Practice Center

Konsepto at istorya ni Meredith Li-Vollmer at Matthew French

Pagguhit ni David Lasky

Ang pondo ay inilaan ng [Cooperative Agreement Number U50/CCU302718] mula sa [Centers for Disease Control and Prevention (CDC)] para sa [National Association of County & City Health Officials (NACCHO)]. Ang nilalaman nito ay solong responsibilidad ng may-akda at maaaring hindi kumakatawan sa opisyal na pananaw ng [CDC] o [NACCHO].

NACCHO
National Association of County & City Health Officials

APC
Advancing Public Health
Preparedness Through
Innovation
Advanced Practice Center

Public Health
Seattle & King County